

راهنمای به کارگیری ویراستیار

(نسخه ۳)

ویراستیار نرم افزاری برای ویرایش و بررسی دقیق متن های فارسی است. بخش های مختلف این نرم افزار را می توان به سه دسته تقسیم کرد: ۱. پیش پردازش و پردازش؛ ۲. تبدیل؛ ۳. تنظیمات.

۱. پیش پردازش و پردازش

دستورهای اصلی «ویراستیار» به دو بخش «پیش پردازش» و «پردازش» تقسیم می شود و همان طور که از نامشان پیداست، «پیش پردازش» همیشه بر «پردازش» اولویت دارد.

دستورهای «پیش پردازش» بدون دخالت شما و به صورت خودکار بر کل متن اعمال می شود زیرا این دستورها اصلاحات صوری متن را انجام می دهد؛ مثلاً، استانداردسازی حروف، اصلاح ارقام عربی به فارسی، اصلاح شبه فاصله، اصلاح حرکت گذاری، اصلاح برخی پیشوندها و پسوندها و اصلاح بعضی علائم سجاوندی یا همان نشانه گذاری.

اما دستورهای «پردازش» به تشخیص و گزینش شما متن را تغییر می دهد زیرا اصلاحات این بخش دقیق تر از پیش پردازش است و بنابراین به نظارت کاربر نیاز دارد؛ مثلاً، اصلاح املائی، پیشنهادهای واژه ای و ویرایشی و اصلاح دقیق تر نشانه گذاری.

همچنین، باید توجه کرد که «پیش پردازش نویسه ها» معادلی بین دستورهای «پردازش» ندارد و نباید گمان کنید که «پردازش» متن شما را از «پیش پردازش نویسه ها» بی نیاز می کند. در ادامه، ترتیب اجرای دستورها و روش استفاده از برنامه را توضیح می دهیم.

روش استفاده از ویراستیار

مرحله اول، پیش پردازش: این بخش سه دستور دارد که بهتر است به ترتیب زیر آن ها را اجرا کنید:

نویسه ها ← دستور خط ← نشانه گذاری

گفتیم که این دستورها خودکار هستند و بدون دخالت شما بر متن اعمال می شوند. به همین دلیل، همیشه احتمال کمی وجود دارد که بعضی بخش های متن به اشتباه تغییر کند؛ بنابراین:

- قبل از پیش پردازش، حتماً متن را ذخیره کنید.

- بعد از پیش پردازش، همه تغییرات را بررسی کنید.

برای این کار می توانید، قبل از پیش پردازش، از برگه Review گزینه Track Changes را فعال کنید. در این حالت، نرم افزار ورد تمام تغییرات متن را ثبت می کند.

مرحله دوم، پردازش: این بخش شامل دو دستور «ویراستاری» و «نشانه گذاری» است. این دو دستور اولویتی بر هم ندارند و ترتیب اجرایشان به دلخواه شماست. نحوه عملکرد این دستورها را در ادامه توضیح می دهیم.

دستور «ویراستاری» از مهم‌ترین دستورهای برنامه است که شبیه دستیار عمل می‌کند و شما باید دائماً بر کارش نظارت کنید. این دستور برای تمام واژه‌ها و ترکیب‌هایی که ممکن است نادرست یا نامناسب باشد، یک یا چند جایگزین پیشنهاد می‌دهد، اما این شما هستید که باید، بنا به ساختار متن، درستی یا نادرستی این جایگزین‌ها را تشخیص دهید. با چند مثال این موضوع مشخص‌تر می‌شود:

- او با خدا صحبت می‌کرد. (نگارش درست)

- او مردی با خدا بود. (نگارش نادرست)

در دو جمله بالا، بین «با» و «خدا» فاصله وجود دارد. برنامه برای عبارت «با خدا» واژه «باخدا» را پیشنهاد می‌دهد. عبارت «با خدا» ترکیبی است از «حرف اضافه + فاصله + اسم»، اما عبارت «باخدا» ترکیبی است از «پیشوند + اسم» که واژه‌ای مستقل است به معنی «مؤمن» و «خداترس»؛ بنابراین:

در جمله اول پیشنهاد «باخدا» درست نیست و باید آن را نادیده گرفت، اما در جمله دوم پیشنهاد «باخدا» درست است و باید آن را این‌گونه تغییر داد: «او مردی باخدا بود.»

مثال دیگر:

- او شما را می‌شناسد. (نگارش درست)

- مجموعه اعداد حقیقی شما را نیست. (نگارش نادرست)

در دو جمله بالا، بین «شما» و «را» فاصله وجود دارد. برنامه برای عبارت «شما را» واژه «شمارا» را پیشنهاد می‌دهد که اصطلاحی ریاضی است به معنی «قابل شمارش». شبیه مثال قبل، نگارش جمله اول درست است، پس پیشنهاد برنامه را نادیده می‌گیریم؛ اما در جمله دوم باید پیشنهاد برنامه را اعمال کنیم زیرا نگارش درست این است: «مجموعه اعداد حقیقی شمارا نیست.»

البته می‌توانید در بخش تنظیمات «ویراستاری»، «پیشنهاد پیوسته‌نویسی» و «پیشنهاد ویرایشی» را غیرفعال کنید تا فقط برای واژه‌ها و ترکیب‌هایی پیشنهاد دریافت کنید که حتماً از نظر املاء نادرست هستند، اما در این حالت بسیاری از پیشنهادهایی را که می‌تواند سبب بهبود کیفیت متن و تطابق آن با مصوبات فرهنگستان شود، از دست می‌دهید.

در بخش پردازش، دستور «نشانه‌گذاری» نیز وجود دارد. نکته‌ای که بیان شد، درباره این دستور هم صادق است؛ یعنی، هنگام پردازش نشانه‌هایی مانند نقطه، ویرگول، علامت سؤال، گیومه و مانند این‌ها، الزاماً همه موارد پیشنهادی مناسب نیستند و شما هستید که باید، بنا به ساختار متن، درستی یا نادرستی‌شان را تشخیص دهید.

۲. تبدیل

تبدیل اعداد: نگارش حروفی یا عددی و هم‌چنین اعداد فارسی و انگلیسی را به همدیگر تبدیل می‌کند.

تبدیل تاریخ: تاریخ شمسی، قمری و میلادی را به همدیگر تبدیل می‌کند.

نکته: با اجرای این دستورها پنجره تبدیل باز می‌شود و موارد پیشنهادی به تشخیص و گزینش شما در متن اعمال می‌شود.

۳. تنظیمات

در این بخش می‌توانید گزینه‌های مختلف «ویراستاری»، «پیش‌پردازش دست‌ورخط» و «پیش‌پردازش نویسه‌ها» را ببینید و در صورت نیاز آن‌ها را فعال یا غیرفعال کنید. همچنین، با نگاه‌داشتن نشانگر روی هرکدام از گزینه‌ها، توضیح کوتاهی درباره آن گزینه نشان داده می‌شود.

البته در بخش تنظیمات، گزینه‌های دیگری هم وجود دارد:

«عدم‌پردازش»: در اینجا می‌توانید قلم یا قالب قسمت‌هایی از متن را که نمی‌خواهید ویرایش شود، مشخص کنید.
 «تکمیل خودکار واژه»: وقتی این گزینه فعال باشد، در هنگام نوشتن، ویراستیار واژه(های) احتمالی مناسب را پیشنهاد می‌دهد.

«میان‌برها»: در این قسمت می‌توانید میان‌برهای پیش‌فرض را ببینید یا آن‌ها را تغییر دهید.

سخن پایانی اینکه همه دستورها، تنظیمات و پیام‌های ویراستیار به زبان فارسی است؛ کافی است به دقت آن‌ها را بخوانید تا خیلی زود با زیر و بم کار آشنا شوید.